

[çeviri makale]

Vahiyler Niçin Hep Dağlarda Geldi? Mistik Tecrübelerin Bilişsel Nörobilim ile İlişkisi

Shahar Arzy-Moshe Idel-Theodor Landis-Olaf Blanke

Çev. Ali Kuşat-M. Mücahid Atik-Yasin Yaylagül-Selma Mert

doç. dr., erciyes üniversitesi ilahiyat fakültesi
{ kusat@erciyes.edu.tr }

ERUIFD

[2012 / 1, SAYI: 14, SAYFA: 89-99]

ÖZ

Diğer birçok vahiy tecrübesinde olduğu gibi, üç monoteist dinin kurucularına gelen önemli vahiyler de bir dağda vuku bulmuştur. Bu üç vahiy tecrübesi de, bir varlığı hissetmek ve duymak, bir suret ve ışık görmek ve korku hissetmek gibi birçok fenomenolojik unsuru paylaşmaktadırlar. Dahası, benzer tecrübeler bu günün mistik-olmayan dağcıları tarafından da belirtilmiştir. Bu vahiyler ve günümüz dağcılarında yaşananlar arasındaki benzerlikler, yüksek irtifalara maruz kalmanın fonksiyonel ve sinirsel mekanizmaları etkileyip, bir vahiy tecrübesine kolaylık sağlayabileceğini gösteriyor. Beynin, temporoparietal bağ ve prefrontal korteks gibi bölgelerine bağlı olan farklı fonksiyonlarının yüksek irtifada değişikliğe uğradığı belirtilmektedir. Dahası, akut ve kronik oksijen yetmezliğinin temporal ve parietal bağ ve beyin ön lobu korteksini büyük ölçüde etkilediği ve her iki bölgede tahrife uğramış vücut algıları ve mistik tecrübelerle yol açtığı düşünülmektedir. Özellikle sosyal yoksunluk nedeniyle uzun süre yüksek irtifada kalmak, strese dayanaksızlık ve yaşam amaçlarından uzaklaşma gibi beyin ön lobu bozukluklarına neden olabilir. Bu fenomenolojik, fonksiyonel ve nöral bulgulara dayanarak, yüksekliğe maruz kalmanın vahiy tecrübeleri konusundaki çıkarsamaya yardımcı olabileceğini ve hatta dindeki dağ metaforunu anlamamıza destek olabileceğini söyleyebiliriz.

Mistik ve dini tecrübeler, üç monoteist dinin peygamberleri ile ilgili olduğu gibi, bu dinlerin birçok inanani için de önemlidir. Fakat mistik tecrübeler bizatihi yapıları gereği, onları incelemek isteyen bilim adamları için neredeyse ulaşılması imkânsız gibi gözükmektedir. Bilişsel nörobilim araçları, dini ve mistik tecrübelerle, sadece metinlerin anlambilimsel analizlerini yaparak değil ayrıca yüksek irtifalarda uzun süre kalan sağlıklı örneklerin ve/veya bilişsel paradigmalarda zuhur eden benzer tecrübeleri de inceleyerek yaklaşabilir. Öte yandan, bilişsel nörobilim, bedensel farkındalık ve kendini bilme konusundaki çabalarında, mistisizm araştırmalarından yararlanabilirler.

Giriş¹

Dağlar, geleneklerin sembolik coğrafyasında önemli rol oynar. Bu yüzden, Hinduizm ve Budizm’de Meru dua yeridir. Çin’de ve Musevilik’de Şam ve Zion Dağı kutsalın tecrübe yeri olarak bilinir. Japonlar ve Amerika yerlilerinin geleneğine göre de dağlara kutsallık atfedilir.² Dahası dağlar vahiy yerleri olarak işlev görür. Aslında Üç monoteist (İbrahimi) dinin kurucusu Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed’e vahyin indiği yer dağlardır (Eklere bkz). Musa yanan çalılık aracılığı ile ilk vahiy deneyimini Sina dağında yaşadı Tanrıyla üç defadan fazla karşılaştı (Çıkış, 24:10). İsa Tabor³ dağı veya Hermon⁴ dağı diye bilinen şehirden “uzak yüksek bir dağda” insan şekline büründü ve Petrus’a, Yuhanna’ya ve James’e görkemli bir bulut içinde görüldü (Matta, 17:1-8; Markos, 9: 2-8; Luka, 9: 28-36). İslami gelenekte, peygamber Hz. Muhammed Hıra dağında inzivaya çekilmiş tefekkür ederken Cebrail aracılığıyla Kur’an’ın vahyini aldı (El Buhari, 3) (Tablo 1 e bakın).

Tablo 1. Üç semavi dinde vahyin geldiği dağlar

Dağlar/Tepeler	Bulunduğu ülke	Yüksekliği (m)
Athos	Yunanistan	2061
Hermon	İsrail/Suriye sınırında	2841
Hıra (Cebel-i Nur)	Suudi Arabistan	2000
Sina	Mısır	2600
Tabor	İsrail	588

Bahsi geçen vahyin geldiği dağların yeri ve yüksekliği

Mistik bir akım olan İsihazm hareketi⁵ vahiy tecrübesi yaşamaya yardımcı olan birtakım teknikler geliştirdi. Doğu kilisesinde bir ibadet pratiği olarak ortaya çıkan bu monastik hareket 5. ve 15. Yüzyıllarda birçok batılı mistiğin eğitilmesine yardımcı oldu. Bu teknik; nefes egzersizleri, kafa hareketleri gibi fiziksel manevralar ve belli ibadetlerin tekrarlanmasını içerir. Bu hareketlerin, mistikleri

¹ Bu yazı Medical Hypotheses dergisinde (2005 65, 841-845) **Why revelations have occurred on mountains? Linking mystical experiences and cognitive neuroscience** başlığı ile yayınlanan makalenin Türkçe tercümesidir.

² M. Eliade, **Le mythe de l'eternel retour**, Paris: Gallimard; 1989; DL. Eck “Mountains”, In: Eliade, editor. **The encyclopedia of religion**. New York: Macmillan; 1987. p. 130b–4b.

³ Fx. Murphy, “Hesychnism”, In: BL. Marthler editor. **The new catholic encyclopedia**. Thomson-Gale; 2002, p. 811a,b.

⁴ DL. Eck, “Mountains”, p. 130b-4b.

⁵ Bu hareket Sina dağında kuruldu ve miladi 963 yılında Athos dağına hareketi esnasında ortaya çıktı. Daha sonra monastik bir cumhuriyet haline geldi. Athos Yunanistan, Türkiye ve Slav ülkelerinden gelen keşişlerle doldu. Daha sonra 11. Yüzyılda yeni ilahiyatçı Simeon (949-1022) ile birlikte diğer Hıristiyan toplumlar Athos dağına temsilcilerini gönderdiler. Bu hareket diğer bir doruk noktasına 14. Yüzyılda Gregory Palamas ile ulaştı.

vahiy almaya hazır hale getireceği zannedilirdi. Buna ek olarak, İsihizm hareketi merkezlerinin birincisini Sina ve ikincisini de Athos olmak üzere tamamını da yüksek irtifalı dağlarda kurdu. Bunun, vahiy tecrübesine katkı sağlamak amacıyla yapılmış olabileceği iddia edilmektedir.⁶

Nöropsikolojik Bir Yaklaşım

Yüksek irtifadaki günümüz dağcılarının vahiy benzeri tecrübelerle ilgili ifadeleri (örnek olarak, aşağıdaki vahiy tecrübesinde tasvir edilenlere benzer unsurlara sahip olup da dini-mistik içeriklere sahip olmayan deneyimler gibi) dağlar ve vahiy arasındaki bağlantıyı desteklemektedir. Bu yüzden dağcılar, temelde korku⁷ içerikli varlığı hissetme tecrübesi,⁸ varlığı duyma tecrübesi,⁹ karmaşık görsel halusinasyonlar,¹⁰ beden fotizmi,^{11,12} atoskopik¹³ olaylar¹⁴ vestibular¹⁵ tezahürler¹⁶ ve duygusal dışavurumlar yaşadıklarını belirtmektedirler. Son ikisine sıklıkla otoskopik olgu eşlik etmektedir.¹⁷ Buna ek olarak, bu deneyimler özellikle yalnızken ortaya çıkmaktadır.¹⁸ Bu sonuncu bağlantıyı

-
- ⁶ Fx. Murphy, “Hesychasm”, **The new catholic encyclopedia**, Thonson-Gale; 2002. p. 811a,b.; GA. Maloneys, “Mount athos”, In: BL. Marthler editor, **The new catholic encyclopedia**, p. 31b-2a.
- ⁷ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”, **Neuropsychi Neuropsy Behav Neur**, 12: 67-71; Firth PG, Bolay H. “Transient high altitude neurological dysfunction: an origin in the temporoparietal cortex”, **High Alt Med Biol** 2004;5:71-5.
- ⁸ M. Herzog, **Annapurna**, New York: American Book-Stratford Press; 1952. p. 41-55; PG. Firth, H. Bolay “Transient high altitude neurological dysfunction: an origin in the temporoparietal cortex”, 2004;5:71-5.
- ⁹ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”, 1999; 12:67-71; PG. Firth H. Bolay, **Transient high altitude neurological dysfunction: an origin in the temporoparietal cortex**, 2004;5:71-5.
- ¹⁰ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”, 1999;12:67-71.
- ¹¹ Fotizm: Beş duyu ile alınan her hangi bir uyarımın görme şeklinde tecellisi.
- ¹² P P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”,12:67-71.
- ¹³ *Otoskopi*: Kendi benzeriyle karşılaşma, bir bireyin kendi kopyasını ya da yansımasını görme deneyimine verilen addır.
- ¹⁴ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”,12:67-71; Firth PG, Bolay H. **Transient high altitude neurological dysfunction: an origin in the temporoparietal cortex**, 2004;5:71-5.
- ¹⁵ Vestibüler: Özellikle denge işlevinin yürütüldüğü kulak vestibülü ile ilgili.
- ¹⁶ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”,12:67-71; TH. Ravenhill, “Some experiences of mountain sickness in the andes”. **Am J Trop Med Hyg** 1913;16:313-20.
- ¹⁷ N. Lukianowicz, “Autoscopic phenomena”, Arch Neurol 1958;80:199-220; O. T. Blanke; Landis; L. Spinelli; M. Seeck, “Out-of-body experience and autoscopia of neurological origin”, **Brain**, 2004;127:243-58.
- ¹⁸ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”,12:67-71; PG. Firth; H. Bolay “Transient high altitude neurological dysfunction: an origin in the temporoparietal cortex”, 2004;5:71-5.

vurgulayarak, Hz. Musa'nın, Hz. İsa'nın ve Hz. Muhammed'in vahiy tecrübeleri de bunlara benzer tecrübeler olarak görülmektedir. Karmaşık görsel halüsinasyonlara gelince; Musa bir meleği yanan çalılığın içinde gördü (Çıkış, 3:2), Petrus, James ve Yuhanna insan şekline bürünmüş İsa'yı ve İlya ile Musa'nın suretini gördüler (Matta,17:2-3). Hz. Muhammed melek Cebrail ile dağdayken karşılaştı (Buhari, 3)¹⁹. Bu üç tecrübeye de, ışığın görülmesi, parlaklığa odaklanma veya parlaklığın²⁰ artarak dağılması eşlik etmiştir. Hz. Musa meleği alevler içinde' gördü (Çıkış, 3:2). Hz. İsa'nın insan şekline dönüşümünde 'yüzünün güneş gibi parladığı ve giysilerinin ışık/nur gibi bembeyaz olduğu' tasvir edilir (Matta, 17:2). Hz. Muhammed'in vahyindeki ışık/nur Hıra dağına adını bile vermiştir, 'Jabal an Nur', Nur dağı'. İştisel tezahürlere gelince, Musa yanan çalıdan onunla konuşan ses duymuştur (Çıkış, 3: 5-10), İsa'nın havarileri buluttan gelen bir sesi ve Musa'nın ve İlya'nın, onların efendisiyle konuştuğunu işitmişlerdi (Matta, 17: 3,5). Hz. Muhammed ise meleğin oku emrini duymuştu (Buhari, 3). Korkunun bu üç deneyimde de yaşandığı belirtilmektedir (Çıkış, 3:6; Matta, 17:3-8; Buhari, 3). Vahiy Hz. Musa ve Hz. Muhammed'e dağda geçirilen çok uzun bir yalnızlık tecrübesinden sonra geldiği belirtilmektedir (Çıkış, 3: 1; 34: 28; El Buhari, 3).

Dağda gelen vahiylerin ve onların günümüz dağcılarındaki tezahürleri arasındaki benzerlikler, uzun süre irtifaya maruz kalmanın beyni etkileyebileceğini ve böylelikle vahyin tecrübe edilmesine yol açabileceğini göstermektedir. Brugger ve ark.²¹ dağa tırmanma esnasında yaşanan fiziki ve duygusal olarak stresli olayların, temporal loba bağlı epilepsi hastalığının eşliğini düşüren endorfin salgılanmasına neden olduğu bilinmektedir. Bu da; bazı ses ve sözlerin duyulması, hafızanın geriye gitmesi, deja vu, birinin huzurunda olma hissi, atoskopik olaylar ve daha çok korku olan duygu dışavurumları gibi vahye benzer tecrübelerle yol açabilmektedir.²² Bu bilim adamları, huzurda bulunma hissi, otoskopi ve birinin varlığını hissetmenin tamamen vücudun anormal işleyişiyle ve vücut şemasıyla alakalı bir durum olduğunu belirtmektedirler. Bu tür olaylar temporo-parietal bölgelerin (TPJ) birleşme yeri ve bitişindeki yapıların karışması yüzünden olduğu iddia edilmektedir.²³ Vestibular dışavurumlar dahi bu alanın zedelenmesinden

¹⁹ Mistik tecrübe esnasına meleğin Autoscopie bir fenomen olarak görülmesi hususunda bkz. S. Arzy Idel; M. Landis; O. Blanke, "Speaking with one's self: autoscopie phenomena in the writings of the Ecstatic Kabbalah", **J Cons Studies**, in press.

²⁰ Işık ile beden arasındaki ilişki Hesychnasm.'de de tanımlanmıştır. Mistisizmde ışığın genel bir değerlendirilmesi hususunda bkz. Eliade, **The two and the one**, London: Harvell Press; 1969. p. 19-77.

²¹ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers. 1999;12:67-71.

²² DL. Schomer; M. O'Connor; P. Spiers; M. Seeck; M. Marcel; D. Bear, "Temporolimbic epilepsy and behavior", In: MM. Mesulam editor. **Principles of behavioral neurology**, Philadelphia: FA Davis Company; 2001. p. 373-405.

²³ O. Blanke; T. Landis; L. Spinelli; M. Seeck, "Out-of-body experience and autoscopia of neurological origin", **Brain**, 2004;127:243-58; O. Blanke; S. Ortigue; A. Coeytaux; MD. Martory; T. Landis, "Hearing of a presence", **Neurocase** 2003;9:329-39; O. Devinsky; E. Feldmann; K. Burrowes; E. Bromfeld, "Autoscopie phenomena with seizures", **Arch Neurol**, 1989;46:1080-8; O. Blanke; S.

kaynaklanan olaylara eşlik etmekte²⁴ ve çoklu duyuların temporo-parietal bölgeye eklenmesiyle belki de yüksek irtifada bozulabileceği düşünülmektedir.²⁵ Buna ek olarak, bu bilim adamları,²⁶ yüksek irtifada uzun süre kalmanın özellikle sosyal yoksunlukta bulunmanın belki de bağışıklık kaybı ve strese karşı düşük direnç gösterme gibi ön lobun fonksiyonlarının yitirilmesine yol açabileceğini iddia etmektedirler. Sonraki işlev bozukluklarının çoğu dini vecd esnasında da sıklıkla bulunur.²⁷ Bu yüzden uzun süre yüksek irtifada bulunmak beynin birçok alanındaki²⁸ değişimi ile ilişkilendirilse de şiddetli akut ve kronik oksijen yetersizliği, ruhen rahatsız vücut algılarına ve mistik deneyimle alakalı olan TPJ ve preferontal kortekse bağlı olan beyinsel korteksin iki alanını etkileyebilmektedir. İlave olarak, bu durum bedensel farkındalık mekanizmaları ve mistik tecrübeler bilimsel olarak yüksek irtifada incelenebilir ve daha düşük seviyedeki yüksekliklerde yaşanan tecrübeler ve fonksiyonlarla karşılaştırılabilir.

Mistik ve dini tecrübeler, yalnızca mistikler için değil, üç monoteist dinin liderleri hakkında bir gerçekliğe sahip olduğu gibi pek çok inanırları için de önemlidir. Fakat mistik tecrübeler bizatihi yapıları gereği, onları incelemek isteyen bilim adamları için neredeyse ulaşılmaz imkânsız gibi gözükmektedir. Böylece dini tecrübe üzerinde araştırma yapan bazı modern bilim insanları, incelemelerini teolojik verilerden ziyade sübjektif tecrübeler üzerine yoğunlaştırmışlardır.²⁹

Burada tartışılan tecrübelerin orta yükseklikte gerçekleşmesine rağmen, mistik tecrübeye yatkın olan deneklerde vahyin ve vahye benzer tecrübelerin yaşanması için orta yüksekliğin yeterli olduğu gözükmektedir. Buna paralel olarak, bazı bireylerin orta irtifada bile dağ hastalığına yakalandığı rapor edilmiştir.³⁰ İlginçtir ki, özellikle otoskopik olguların yüksek irtifada tek başına uçan jet

Arzy, “Out-of body experiences due to disturbed self processing at the right temporo-parietal junction”, **Neuroscientist** 2005;11:16-24.

²⁴ O. Blanke; T. Landis; L. Spinelli; M. Seeck, “Out-of-body experience and autoscapy of neurological origin”, 2004;127:243-58; O. Blanke; S. Arzy, “Out-of body experiences due to disturbed self processing at the right temporo-parietal junction”, **Neuroscientist**, 2005;11:16-24; WO. Guldin; OJ. Griisser, “Is there a vestibular cortex?” **Trends Neurosci**, 1998;21:254-9.

²⁵ PG. Firth; H. Bolay, “Transient high altitude neurological dysfunction: an origin in the temporoparietal cortex”, 2004;5:71-5.

²⁶ P. Brugger; M. Regard; T. Landis; O. Oelz, “Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers”, 1999;12:67-71.

²⁷ M. Idel, **The mystical experience in Abraham Abulafia**, Albany: State University of New York Press; 1988.

²⁸ FX. Murphy, “Hesychasm”, In: Marthler BL, editor. **The new catholic encyclopedia**. Thonson-Gale; 2002. p. 811a,b; PW. Hochachka, CM. Clark; GO. Matheson; WD: Brown; CK. Stone;RJ. Nickles, et al, “Effects on regional brain metabolism of high-altitude hypoxia: a study of six US marines”, **Am J Physiol** 1999;277:314-9.

²⁹ T. Brandt Vertigo: **Its multisensory syndromes**, 2nd ed. London: Springer Verlag; 2000; M. Idel, **Absorbing perfections**. New Haven: Yale University Press; 2002.

³⁰ TS. Johnson; PB. Rock, “Acute mountain sickness”, **N Engl J Med** ,1989;319:841-5; M. Regard; T. Landis; J. Casey; M. Maggiorini; P. Bartsch; O. Oelz, “Cognitive changes at high altitude in healthy climbers and in climbers developing acute mountain sickness”, **Aviat Space Environ Med**, 1991;62:291-5.

pilotlarında görülmesine rağmen, helikopter pilotları aynı olguyu 1500-3000 m yükseklikte tecrübe etmektedirler.³¹ Çölün nesiller boyu birçok mistiği cezp etmesi gibi, aslında duyu yoksunluğu kadar irtifada yalnız kalmak da yükseklikle alakalı mekanizmaya eklenebilir. ³² Dahası yükseklerdeki zihinsel imge, vestibular fonksiyon bozukluğu ve anksiyete ile ilişkilendirilebilir.³³ Bu farklı sonuçlar, dağ metaforunun mistiklerin vahiy tecrübelerinde³⁴ sık sık görülmesinin, prefrontal korteks, TPJ ve diğer kortikal fonksiyonlarda olduğu gibi bedensel farkındalığın³⁵ fonksiyonel ve nöral mekanizmalarının müdahil olması ile ilişkili olabileceğini göstermektedir. İlave olarak, bu durum, bedensel farkındalık mekanizması ve mistik tecrübelerin bilimsel olarak yüksek irtifada çalışılması ve daha aşağı seviye ve irtifalarda yaşanan tecrübe ve işlevleriyle karşılaştırılması gerektiğini göstermektedir.

Sonuç

94

Mistik ve dini tecrübeler sadece mistiğin kendisi için değil, aynı zamanda burada üç peygamber (dini lider) söz konusu olması sebebiyle, onların birçok mensubu için de önemlidir. Ama yine de, konunun subjektif yapısı gereği mistik tecrübeler, onları incelemek isteyen bilim insanlarına hiçbir zaman çekici gelmemiştir. Bu yüzden dini tecrübeyle ilgilenen bazı modern bilim insanları araştırmalarını teolojik veriler yerine, subjektif tecrübe veya verilere yoğunlaştırdılar.³⁶ Bizim burada önerdiğimiz nörokognitif yaklaşım, mistik yaşam konusunda araştırma yapanlara yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Bilişsel nörobilim araçları, dini ve mistik tecrübeleri, sadece metinlerin semantiğini inceleyerek değil, yüksek irtifa gibi fiziki şartlarda uzun süre kalan sağlıklı bireylerin³⁷ ve nörolojik hastaların benzer deneyimlerine yaklaşarak da incelemeyi mümkün hale getirmektedir. Deneyimsel paradigmalarda performansın analiziyle birleştirilmiş nöropsikolojik metodlar, doku bozukluğu (lezyon) çalışmaları ve beyin görüntüleme, genel mistik tecrübeler kadar dindeki dağ metaforunun gelişmesine yardımcı olabilir. Güncel bir örnekte, yüksek irtifanın, çağlar boyu

³¹ FR. Tormes; FE. Guedry, "Disorientation phenomena in naval helicopter pilots", **Aviat Space Environ Med**, 1975;46:387-93; AJ. Benson, "Spatial disorientation: common illusions", In: J. AN. Ernsting; DJ. Nicholson; DJ. Rainford editors. **Aviation medicine**. 3rd ed.. Oxford: Butterworth & Heinmann; 1999. p. 437-54.

³² J. Binns, **Ascetics and ambassadors of Christ: The Monasteries of Palestine**, Oxford: Oxford University Press; 1994; Y. Hirschfeld, **Longing for the desert**, Tel-Aviv: Yediot Ahronot; 2004.

³³ T. Brandt Vertigo: its multisensory syndromes.

³⁴ M. Idel **The mystical experience in Abraham Abulafia**, Albany: State University of New York Press; 1988.

³⁵ Beden imgesi ve şemasını içerir

³⁶ P. Moore, "Mystical experience, mystical doctrine, mystical technique", In: Kats ST, editor.

Mysticism and philosophical analysis, New York: Oxford University Press; 1978. p. 112-4; M. Idel, **Absorbing perfections**, New Haven: Yale University Press; 2002.

³⁷ Psikologlar tarafından başlatıldığı gibi, W. James, **The varieties of religious experience: A study in human nature**. Newyork: Penguin; 1985.

farklı mistiklerin ve dini figürlerin haber verdiği tecrübelerin oldukça benzerlerine yol açtığı görülmektedir. Böylece, mistiğin zihni genişledikçe ve diğer dindarlardan farklılaştıkça tecrübenin özü paylaşılabilir ve daha ileri düzeyde bilimsel araştırmaya elverişli benzer fonksiyonel ve nöral mekanizmalarla ilişkilendirilebilecektir.

Ekler:

Batılı üç monoteist dinin temel vahiylere

Yahudilik – yanan çalılık

(Çıkış, 3: 1-6)

Şimdi Musa Midyan'ın papazı olan kayınbabası Jethro'nun sürüsüne çobanlık ediyordu ve sürüyü çölün uzak bölgelerine yöneltip Tanrı'nın dağı Horeb'e geldi. Orada Tanrı'nın meleği bir çalılıkta çıkan alevler içerisinde ona gözüktü. Musa, çalının yanıp kül olmadığını gördü. Böylece Musa "Gidip bu tuhaf manzaraya bir bakacağım - bu çalılık neden yanıp kül olmuyor" diye düşündü. Tanrı Musa'nın gittiğini görünce çalılığın içinden ona seslendi: "Musa! Musa!" Ve Musa dedi ki: "Buradayım." "Daha fazla yaklaşma," dedi Tanrı. "Ayakkabılarını çıkar, çünkü bulunduğun yer kutsal bir yerdir." Sonra ekledi: "Ben babanın Tanrısıyım, İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın ve Yakub'un da Tanrısıyım." Bunun üzerine Musa yüzünü çevirdi, çünkü Tanrı'ya bakmaktan korkuyordu.

Hıristiyanlık-Hz. İsa'nın değişimi (transfiguration)

(Matta, 17: 1-8)

Altı gün sonra İsa, yanına Petrus, Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna'yı alarak yüksek bir dağa çıktı. Orada, gözlerinin önünde İsa'nın görünümü değişti. Yüzü güneş gibi parladı, giysileri ışık gibi bembeyaz oldu. O anda Musa ile İlyas onlara görüldü. İsa ile konuşuyorlardı. Ve Petrus İsa'ya, cevap verip dedi: "Ya Rab, bizim için burada bulunmak iyidir. Eğer istersen, burada biri sana, biri Musaya ve biri İlyaya üç çardak kurayım". O henüz söylemekte iken, nurlu bir bulut onlara gölge saldı ve buluttan bir ses: "Sevgili Oğlum budur, ondan razıyım; onu dinleyin", dedi. Şakirtler bunu işitince, yüzüstü düştüler ve pek çok korktular. İsa gelip onlara dokunarak: "Kalkın, korkmayın", dedi. Onlar da gözlerini kaldırdıklarında İsadan başka kimseyi görmediler.

İslam – Vahiy bölümü

(El Buhari, 3: "Ayşe)

Kutsal vahyin Allah'ın peygamberine gelişi... Hz. Muhammed Hıra Mağarasında inzivaya çekilir ve orada günlerce aralıksız ibadet ederdi. Hıra mağarasında iken aniden hakikat ona geldi. Cebrail ona geldi ve ondan okumasını istedi. Peygamber "okuma bilmiyorum" diye cevap verdi. "Cebrail beni tuttu ve beni o kadar sıktı ki daha fazlasına dayanamazdım. Daha sonra beni bıraktı ve tekrar okumamı istedi ve ben tekrar "okuma bilmiyorum" dedim. Bunun üzerine Cebrail beni yeniden tuttu ve ikinci kez takatim kesilinceye kadar sıktı. Tekrar bıraktı ve yeniden okumamı istedi, fakat yine "okuma bilmiyorum" diye cevap

verdim. Bunun üzerine üçüncü kez yeniden tuttu ve sıktı ve daha sonra bıraktı ve “Rabbi’nin adıyla oku ki O (bütün varlığı) yarattı, insanı da bir pıhtı kandan yarattı. Oku! Ve senin Rabbin en Cömerttir.” dedi. Daha sonra Allah’ın Elçisi bir vahiy ve şiddetli bir şekilde çarpan bir kalp ile geri döndü. Hz. Hatice’ye gitti ve “Üzerimi ört! Üzerimi ört!” dedi. Üzerini örttüler, korkusu geçinceye kadar öylece kaldı. Daha sonra Hz. Hatice’ye yaşadığı her şeyi anlattı.

KAYNAKÇA

- Arzy, S, Idel M, Landis T, Blanke O. Speaking with one's self: autoscopic phenomena in the writings of the Ecstatic Kabbalah. *J Cons Studies*, in press.
- Benson, AJ. Spatial disorientation: common illusions. In: Ernsting J, Nicholson AN, Rainford DJ, editors. *Aviation medicine*. 3rd ed.. Oxford: Butterworth & Heinmann; 1999. p. 437-54.
- Binns, J. *Ascetics and ambassadors of Christ: The Monasteries of Palestine*. Oxford: Oxford University Press; 1994.
- Blanke, o, Landis T, Spinelli L, Seeck M. Out-of-body experience and autoscopia of neurological origin. *Brain* 2004;127:243-58.
- Blanke, O, Arzy S. Out-of body experiences due to disturbed self processing at the right temporo-parietal junction. *Neuroscientist* 2005;11:16-24.
- Blanke, O, Ortigue S, Coeytaux A, Martory MD, Landis T. Hearing of a presence. *Neurocase* 2003;9:329-39. [19] Devinsky o, Feldmann E, Burrowes K, Bromfeld E. Autoscopic phenomena with seizures. *Arch Neurol* 1989;46:1080-8.
- Brandt, T. *Vertigo: its multisensory syndromes*. 2nd ed. London: Springer Verlag; 2000.
- Brugger, P, Regard M, Landis T, Oelz O. Hallucinatory experience in extreme-altitude climbers. *Neuropsychi Neuropsych Behav Neur* 1999;12:67-71.
- Clarke, C. On surviving a bivouac at high altitude. *BMJ* 1976;1:92-3.
- Dening, TR, Berrios GE. Autoscopic phenomena. *Br J Psychiatry* 1994;165:808-17.
- Eck, DL. Mountains. In: Eliade M, editor. *The encyclopedia of religion*. New York: Macmillan; 1987. p. 130b-4b.
- Eliade, M. *Le mythe de l'eternel retour*. Paris: Gallimard; 1989.
- Eliade, M. *The two and the one*. London: Harvell Press; 1969. p. 19-77.
- Firth, PG, Bolay H. Transient high altitude neurological dysfunction: an origin in the temporoparietal cortex. *High Alt Med Biol* 2004;5:71-5.
- Garrido, E, Castello A, Ventura JL, Capdevila A, Rodriguez FA. Cortical atrophy and other brain magnetic resonance imaging (MRI) changes after extremely high-altitude climbs without oxygen. *Int J Sports Med* 1993;14:232-4.
- Grüsser, OJ, Landis T. The splitting of 'I' and 'me': Heautoscopy and related phenomena. In: Grüsser OJ, Landis T, editors. *Visual agnosias and other disturbances of visual perception and cognition*. Amsterdam: MacMillan; 1991. p. 297-303.

- Guldin ,WO, Griisser OJ. Is there a vestibular cortex? *Trends Neurosci* 1998;21:254-9.
- Habeler, P. *The lonely victory*. New York: Simon f± Shuster; 1979. p. 166-76.
- Hausherr, I. *Hesychasme et Priere*. *Orientalia Christiania Analecta* 1966;176. Roma: Pont institutum orientalium studiorum.
- Hausherr, I. *La methode d'Oraison hesychaste*. *Orientalia Christiana* 1929;IX: 128-9.
- Herzog, M. *Annapurna*. New York: American Book-Stratford Press; 1952. p. 41-55.
- Hirschfeld, Y. *Longing for the desert*. Tel-Aviv: Yediot Ahronot; 2004.
- Hochachka, PW, Clark CM, Matheson GO, Brown WD, Stone CK, Nickles RJ, et at. Effects on regional brain metabolism of high-altitude hypoxia: a study of six US marines. *Am J Physiol* 1999;277:314-9.
- Idel, M. *Absorbing perfections*. New Haven: Yale University Press; 2002.
- Idel, M. *Kabbalah: new perspectives*. New Haven: Yale University Press; 1990.
- Idel, M. *The mystical experience in Abraham Abulafia*. Albany: State University of New York Press; 1988.
- James, W. *The varieties of religious experience. A study in human nature*. Newyork: Penguin; 1985.
- Johnson, TS, Rock PB. Acute mountain sickness. *N Engl J Med* 1989;319:841-5.
- Lukianowicz, N. Autoscopical phenomena. *Arch Neurol* 1958;80:199-220.
- Maloneys, GA. Mount athos. In: Marthler BL, editor. *The new catholic encyclopedia*. Thonson-Gale; 2002. p. 31b-2a.
- Moore, P. Mystical experience, mystical doctrine, mystical technique. In: Kats ST, editor. *Mysticism and philosophical analysis*. New York: Oxford University Press; 1978. p. 112-4.
- Murphy, FX. Hesychasm. In: Marthler BL, editor. *The new catholic encyclopedia*. Thonson-Gale; 2002. p. 811a,b.
- Ravenhill TH. Some experiences of mountain sickness in the andes. *Am J Trap Med Hyg* 1913;16:313-20.
- Regard, M, Landis T, Casey J, Maggiorini M, Bartsch P, Oelz o. Cognitive changes at high altitude in healthy climbers and in climbers developing acute mountain sickness. *Aviat Space Environ Med* 1991;62:291-5.
- Regard, M, Oelz O, Brugger P, Landis T. Persistent cognitive impairment in climbers after repeated exposure to extreme altitude. *Neurology* 1989;39:210-3.

Schomer, DL, O'Connor M, Spiers P, Seeck M, Marcel M, Bear D. Temporolimbic epilepsy and behaviour. In: Mesulam MM, editor. Principles of behavioral neurology. Philadelphia: FA Davis Company; 2001. p. 373-405.

Tormes, FR, Guedry FE. Disorientation phenomena in naval helicopter pilots. Aviat Space Environ Med 1975;46:387-93.